

s ugyanezen sajátságot nyerik az azzal csávázott bőrök is. Ki volt állítva az ezen fanemből gőzben való párolás utján nyerhető cserkivonat is, mely szilárd állapotban 70⁰/₀ cseranyagot tartalmazott. Miként nekem biztosan állították, az ezen anyaggal való csávázás — az eddigi tapasztalatok szerint — szerfölött egyszerű, gyors és igen jó sikerű; e mellett pedig egyszersmind ez a legolcsóbb cserzőanyag. Részemről a szóban lévő cserzőfát ünnepies külsőben, csiszolt lapokkal láttam s azon értesítést nyertem, hogy kereskedés utján sem a kivonat, sem a lisztte őrlött fa nem kapható csak egyenes megrendelésre szállittatik tönkökbe. Szakképzett erdészeink valamelyikének leendő hivatásszerű feladata, hogy ezen fanemet, a mennyiben annak birtokába jut, vagy másnemű alkalmá nyílik azt közelebbről tanulmányozni, a szakigényeknek megfelelően ismertesse. Részemről a föntebbiekben ugyszólván szóhűséggel adtam azt, a mit ezen új cserzőanyagokra vonatkozólag a kiállító cég képviselőjétől ott helyben hallottam.

(Folyt. köv.)

Engel D. F.

A karánsebesi m. k. erdőhivatal, illetőleg a föloszlatott román-bánáti határőrezred erdeinek leírása.

Irta: Pulvermacher Gusztáv, m. k. erdőrendező főerdész.

Földrajzi fekvés. A karánsebesi m. kir. erdőhivatal kezelése alatt álló erdőségek a temesvár-karánsebesi m. k. jószágigazgatósághoz tartozván, Magyarország délkeleti határszélén Szörénymegyében terülnek el a 44—46-ik é. szélességi és 39—41-ik k. hosszásági fok alatt, 57—2295 méternyi magasságban a tenger szine fölött.

A kincstári erdők összefüggő erdőtestet képeznek, mely leginkább a vármegye szélén terülvén el, ezt mintegy körül-

övezi; a magánbirtok, illetőleg a felosztott román-bánáti határhozrend 97 községének területe a Duna, Cserna, Belareka, Mehádia, Néra, Temes és Bisztra nevű völgyekben fekszik, néha mellékvölgyeibe, ritka esetben a hegyormokra felhuzódik.

Az erdőhivatal hét pagonyra van fölosztva, nevezetesen: 1. Ogradena, 2. Mehádia, 3. Dalboschetz-Bosovits, 4. Slatina, 5. Karánsebes, 6. Ohaba, 7. Mörul, ezek négy elseje a vármegye déli, délkeleti és délnyugoti; utóbbi három az éjszaki részében fekszik.

Klima. Földrajzi fekvésénél fogva ezen vidéknek hasonló meleg éghajlattal kellene birnia, mint Genua, Velence, dél-Franciaország vagy a Kaukasz vidékének, minthogy azonban igen terjedelmes és magas heglánczolatok huzódnak az egész vármegyén keresztül, melyek a tenger színe fölött helyenként 1400, 1600, 2200, sőt 2295 méternyi magasságot is elérnek s miután ezen magas hegyek az év nagyobb részében hóval vannak borítva, az átlagos hőmérsék igen alászáll és az éghajlatot kevésbé szeliddé teszi.

A hőmérsékre nyomasztólag hat azon körülmény is, hogy az erdők és erdősitett közlegelők a vármegyének nagyobb részét foglalják el, hogy a szomszédos szerb és oláh fejedelemség szintén nagy kiterjedésű erdőségekkel bír, s hogy ennek következtében igen gyakoriak a légcsapadékok, ködös idő és esőzések, mindannyi a meleget mérsékelő tényezők.

Az éghajlati viszonyokra nagy befolyással vannak továbbá a gyakori északi széláramlatok, melyek az erdélyi havasokról jöven, az itteni magas zord heglánczokon végig huzódva, a levegőt lehűteni igen alkalmasak.

Az itteni vidék klimájának sajátosságaihoz tartoznak a hőmérsék gyors és nevezetes szökései, meleg és hideg időjárás átmenet nélküli változása, mely légtüneti jelenségek a déli

fekvés és tengerszin fölötti magasság ellentétes voltából magyarázhatók ki.

Általán mondhatni, hogy a Duna vidéke szelidebb klimával bir, mint a Néra völgye vagy az ugynevezett Almás, emez pedig enyhébb mint az Oláhország és Erdély határán végig húzódó havasok.

Az égaljat meglehetősen szorosán jellemzik az előforduló fánemek is, a mennyiben a Dunavölgyben a kocsántalan tölgy főszerepet játszik, sőt diófa, török mogyoró (első és másodrendű fa gyanánt), sajme gy sat. is található, holott az Almás vidéke ugy szóllván kizárólagosan bükkfát terem és a tulajdonképeni havasokon már a jegenyé és lúcz fenyő is bükkfával elegyes és elegyetlen állabokban fordul elő, sőt nagyobb-kisebb kiterjedésben a henyefenyőt is észlelhetni.

Nem tekintve a légtüneti szélsőségeket, a vidék klimáját általán mérsékelt melegnek mondhatni. A tél rendszeren sok havat hoz, a tulajdonképeni havasok kivételével azonban rövid ideig tart, a hózivatarok január hóban, a tavaszi időjárás már február vége felé beállván. Nyárban ritkán észlelhetni tartós szép időt, esőzések és napfény egymást váltják föl.

Határok. A karánsebesi m. kir. erdőhivatal erdőségei a fölösztatott román-bánáti határőrezred 97 községe határában terülvén el észak felé Krassóme gyével és Erdéllyel; keletnek Erdéllyel és Oláhországgal; délnek Szerbországgal és a fehértemplomi m. kir. erdőhivatallal; nyugotnak pedig Krassóme gyével határosak.

Megemlitendő még, hogy a karánsebesi m. kir. erdőhivatal köröskörül nagy kiterjedésű erdőkkel van körülvéve, a mennyiben a határokon végig az erdélyi, oláhországi, szerbiai, a fehértemplomi erdőhivatalhoz tartozó kincstári, a szab. cs. kir. államvasuti társulat és Krassóme gyé más birtokosainak erdei terünek el.

A határvonal sok helyütt igen nevezetes hegykúpokat érint, u. m. : az erdélyi határon a 2295 méternyi magas Muntje gugut; az oláh határon az 1741—2193 méternyi magas Krajova, Viru babilor, Muntje Isvor nevű hegykúpokat; a krassói határon Pietra-Nedeját és Muntje-Semeniket, 1440 méternyi magasságban a tenger színe fölött.

A kincstár birtokához tartozó Mrakonya völgyben vannak már a rómaiaktól ismeretes réz- és ezüstbányák, melyek jelenleg azonban ki nem aknáztatnak; Bersaska- és Kibenthálba híres kőszénbányák; Reschitza-, Anina- és Oravitza a cs. kir. államvasuti társulat világhírű vasgyár-telepei; Uj-Moldovában kénsavgyár; Svitiza mellett a legrégebb korból ismeretes márvány bányák sat.

Hegyek. Szörénymegye hegységei négy főcsoportot képeznek, nevezetesen :

1. A ruszbergi hegycsoport, melynek főpontja a „Viru pades“ nevű hegykúp 1385 méter magasságban a tenger színe fölött, s melynek összes ágazatai a Bisztra völgyébe ereszkednek le.

2. Az erdélyi és oláh határon végig elterülő tulajdonképeni havasok csoportja.

Ezen hegycsoport a legnagyobb kiterjedéssel és legnagyobb tengerszín fölötti magassággal bír.

Főpontjai következők, u. m. : Muntje gugu hegycsúcs 2295 méter, Caliano hegykúp 2000 méter, Muntje Isvor hegykúp 2193 méter, Muntje mik hegykúp 1808 méter, Isvoru hegykúp 1994 méter, Dobriziz hegycsúcs 1936 méter, Krakugropi hegycsúcs 1925 méter, Krakutataru hegycsúcs 1920 méter, Viru babilor hegycsúcs 1832 méter, Viru kailor hegycsúcs 1827 méter, Rinschest Kurerecs 1774 méter, Krajova Mlecs hegykúp 1741 méter, Arzsana sziklás hegycsúcs 1516 méternyi magasságban a tenger színe fölött.

3. A „Muntje Semenik“-féle hegycsoport, melynek ágazatai keletről a Temes völgyébe, dél és délkeletről pedig a Néra völgyébe lenyulnak. Főpontjai: Piatra Nedeja 1440, Muntje Semenik 1395 méter magasságban a tenger színe fölött.

Ezen hegycsoport az előbbivel majdnem párhuzamosan húzódik éjszokról délnek a vármegye nyugoti szélén, alakzatára nézve lényegesen különbözik a többi csoportoktól.

Míg a többiekben éleslátu, magas, mindjárt kezdettől fogva meredek hegygerinczeket, s mély, gyakran sziklás völgyeket, sok helyütt éles csúcsokat lehet észlelni, addig itten mérsékelt lejtőséggel és magassággal bíró, hosszú, széles, lassanként s egyformán emelkedő hegyhátakat találunk, melyek a legmagasabb pontokon is kiterjedt hegykúpokat, ritka esetben éles hegycsúcsokat képeznek. Ezen hegycsoport központja „Muntje Semenik“ és „Piatra Nedeja“ nevű hegykúpok, melyekben az összes hegyhátak összpontosulnak.

4. A Duna mentén végig húzódó hegycsoport, mely tetőpontját éri a „Svinessa“ és „Pregeda“ nevű hegyormokon, és melynek hegyágazatai északról és nyugotról a Néra, keletről a Bellaréka és Cserna, délről a Duna völgyébe lehozódnak. Éleslátu, magas, meredek hegygerinczek túlnyomók, a legmagasabb pontok rendszeren csúcs alakúak. A Duna völgyébe lehajló hegygerinczek, kevés kivétellel mindjárt kezdettől fogva nem ritkán 30—40 foknyi lejtvel emelkednek föl, a völgyek sziklások, nem járhatók.

Főpontjai ezen hegycsoportnak a következők, u. m.: Svinessa mare és mik hegycsúcs 1095 méter, Pregeda hegyorom 1100 m., Kerbeles hegyorom 1090 m., Culmea niagra hegyorom 1090 m., Theu Moschului hegyorom 874 m., Korhan hegycsúcs 935 m., Golecz (mare, mik) hegycsúcs 800 m., Predjel hegycsúcs 900 m., Zenelecz hegycsúcs 840 m. magasságban a tenger színe fölött.

Fővölgyek a következők, u. m.

1. a Duna völgye. A Duna vize ezen a vidéken magas hegyek közé, majd falmeredek mészkő szirtok közé lévén szorítva, a völgy Moldovától Orsováig mindenütt keskeny, egyedül a helységek körül némileg kiszélesedvén. A dunaparton lévő szántóföldek majd minden esztendőben vannak kitéve az áradásnak, úgy szintén a folyam medrében található szigetek is. Az évi áradások okai leginkább a Dunaszorosokban keresendők, melyek tavaszkor az amugy is megdagadt folyamat futásában fönntartóztatván, s mindinkább dagasztván, ennek medréből való kilépését okozzák. Növeli a bajt még azon körülmény is, hogy a Duna Greben, Taktalia és Izlas folyamtorkolatknál, és a Kazán nevű szorosban igen keményen szokott befagyni. Zajlás idejében, midőn a jég a folyam felső részeiből ide érkezik, ez különösen a Kazán vidékén (hol a völgy magas, meredek sziklák között csak 170 méter szélességgel bír, torony magasságyra szokott felhalmozódni, míg súlyánál és az utánrohanó folyam erejénél fogva roppant zörrenés és moraj közt utoljára is a szoros jegét keresztül töri. E nagyszerű látványt élvezendők Orsováról évenként nagy nézőközönség szokott kirándulni a Kazánba.

2. A Bisztra völgye, melynek egyik ága a ruszbergi hegyeken, a másika a möruli havasokon ered.

3. Temes völgye, melynek eredetét „Muntje Semenik“ hegykúp oldalán, Teregova község határában találjuk, mely meglehetősen szélességgel bír és a havasok és Muntja Semenik hegycsoport közt húzódik.

4. A Néra völgye Muntje Semenik és a dunamenti hegycsoport között (III. és IV.), mely eredetét a „Piatra Nedeja“ közelében vevén, Bosovits vidékén nevezetesen kiszélesedik és mintegy 25—30 kilométer hosszú, 12—15 kilométer széles síkot képez, mely külön véve Almásnak neveztetik.

5. A Cserna völgye, mely a dunamenti hegycsoport és a havasok csoportja (IV. és II.) keleti szélén húzódik le, Herkules fürdő és Topletz vidékén pedig utóbbit keresztül szeli. Ezen völgy egész Pecseneskáig igen szűk, onnan kezdve Orsováig mindinkább kiszélesedvén, Zsupanek és Orsova körül a legnagyobb szélességet éri el.

6. Bella-Réka völgye, mely a dunamenti hegycsoport és a havasok közt terül (II. és IV.). Ezen völgy a corniarévai havasokon eredvén, kezdeténél igen széles, hol a Rauna, Topla és Ohaba ágakra oszlik fel, Bogoltin falu alatt összeszorul, hogy Globuren falu alatt ismét kiszélesedjék és Plugova és Mehádia között legnagyobb szélességét elérje.

7. A Mehádia völgye, mely tulajdonképen a Bella-Réka völgynek egyik ága és Mehádia falutól Jablanitzáig igen széles.

Az elősorolt hét fővölgyben fekszenek a föloszlottot román-bánáti határövezred összes községei, számra 97.

Vizek. Az elősorolt hét fővölgyön többé-kevésbé vizdus folyamok húzódnak végig. Az egyes vizekről álljanak a következők:

a Duna folyam. Közvetlen a Dunába beleszakadnak Tiszovitza, Plavischevitza, Ponikova, Mrakonya és Jeschelnitza nevű hegyi patakok, melyek közt csak a Mrakonya és Jeschelnitza bír annyi víztartalommal, hogy hasábfára usztatásra lehetne berendezni. Mindkét völgy azonban annyira köves és sziklás, a víznek esése oly egyenetlen, hogy berendezése, illetőleg usztatásra alkalmas állapotba helyezése, nehezen leküzdhető nehézségekbe ütköznék.

A Cserna-, Néra-, Temes- és Bisztra folyók elegendő víztartalommal bírnak nemcsak a hasábfára, hanem szálfák usztatására is. Ezen völgyek lejtviszonyai, valamint medreinek

egyéb tulajdonai az usztatás berendezésének semmi nevezetes nehézségeket nem gördítenek útjába.

A cserna nevezetesebb mellékágai: a Bolvaschnitia, Topenia, Jauna, Krajova, továbbá: Vallia-Zseleren, Vallia-Pecseneska, Jardasditza, Szakraszticza hegyi patakok, melyek közt sorrendben Krajova, Sakraszticza és Jardasditza a leg-vizdúsabbak és hasábfasztatásra alkalmasak.

A Néra vize nevezetesebb ágai, a Prigor, Rudária, Börzuluj, Govasdia, Menes-Ponyaszka, Helyiség patakok, melyek között csak is a Ponyaszka bir némi jelentőséggel.

A Temes mellékpatakei a Teregovitza, Ogaschu-Slatini, Vallia-Goletz, Vallia-Bukosnitia, Bukin, Hideg, Hididjel, Riu alb, Riu lung, Armönisch, Bolvaschnitia, Vallia-Schorului hegyipatakok, melyek közt a Hideg, Riu alb és Riu lung leg-nevezetesebbek és rövid fa usztatására berendezhetők.

A Bisztra folyónak a ruszbergi és möruli erdőkből elő-rohanó két ágain kívül nevezetesebb mellékpatakei nincsenek, mindkettő usztatásra berendezhető.

A Bella-Réka és Mehádia folyók meglehetősen vizdúsak, leginkább azonban szántóföldek, rétek és legelők közt folyván, az elpárolgásnak igen ki vannak téve és nyáron rendszeren nagyon csekély vztartalommal birnak.

Kőzetek és talajnemek. A ruszbergi hegyeken és a tulajdonképeni havasokon Erdély és Oláhország határszélén (I. és II. hegycsoport) legelterjedtebb kőnemek a Gneuss, Syenit, csillámpala és homokkő. Alárendelt azonban még mindig nevezetes tömegekben fordul elő agyagpala, porphir, granit és mészkő, szörványosan dyorit, kovag, gabro sat.

A ruszbergi hegycsoportban nagyszerű vasércz, a Temes és Bellaréka völgyben igen kiterjedt barna széntelepet találunk.

A Duna mentében elterjedő hegycsoportban főközetek a gneuss és syenit, kisebb kiterjedéssel bir a homokkő, ser-

pertin, gabro, agyag és csillámpala, kovag és a Duna partján jura-mész. A serpertinkőzet gazdag chromvasérczeket tartalmaz, a homokkő kőszenet és antracytot, agyagpalában gazdag mangán, mágnés és egyéb vasérczek találatnak.

A „Muntje Semnik“ hegycsoportban legnagyobb szerepet játszik a csillámpala, alárendeltebb a gneuss, agyagpala, mészkő; helyenként granit, kovag és síkérpala is fordul elő.

Az előforduló kőzeteknek megfelelően következő talajnemeket különböztethetünk meg, u. m.:

1-ör. homokos agyagtalaj, mely mind négy hegycsoportban a főszerepet játsza és annyira túlnyomó, hogy a többi talajnemeket csak mellékeseznek lehet mondani.

2-ör. Agyagos és tisztá homoktalaj a Temes, Bella-Réka és Néra völgyében.

3-ör. Mésztalaj a Duna- és Csernavölgyben, valamint az Almásban is Bosovits és Mocserits határában.

4-er. Marga talaj (Mergel) csekély kiterjedésben mindég a mésztalaj szomszédságában.

5-ször. Agyagtalaj, mely azonban itt semmi jelentőséggel nem bír.

A legmélyebb rétegű, televenydús az erdei fák növésének leginkább megfelelő, kellő talajnedvességgel bíró erdő talajt a Muntje Semenik hegycsoportban, a legrosszabb száraz, televenynélküli, gyakran köves erdőtalajt pedig, a Duna völgyébe lehajló hegylejtőkön találjuk.

Fanemek. Átmegegyek már most az előforduló fanemek leírásához, azok térarányát, és használatát is kimutatván.

A karánsebesi erdőhivatal területén tulajdonképen csak négy fanem fordul elő, mely nagyobb területű elegyetlen és elegyes állabokat alkot u. m. a bükk (*fagus sylvatica*), a kosántalan tölgy (*quercus robur*) és ennek válfajai, a jegenye-

fenyő (*abies pectinata*) és a lúczfenyő (*pinus picea*). Miután az erdőbecslés ugyan be van fejezve már, a becslési munkálatok azonban még tökéletesen nincsenek összeállítva, az említett fanemek térarányát csak hozzávetőleg állapíthatom meg. — Az eddig is rendelkezésemre álló adatok nyomán a fönti fanemek az összes erdőterületnek következő százalékaikat foglalják el u. m.:

a bükkfa	80 ⁰ / ₀
a jegenye- és lúczfenyő együtt	12 ⁰ / ₀
a kocsántalan tölgy és váfajai	8 ⁰ / ₀

A főfanemeken kívül, kisebb-nagyobb csoportokban és beszőrva még a következő fanemeket észlelhetni.

a) tölvelevelűekből: a feketefenyőt (*pinus austriaca*), henyeenyőt (*pinus pumilio*), tiszafát (*taxus baccata*),

b) a lombfanemekből: a közönséges kőrisfát (*fraxinus excelsior*), a virágos kőrisfát (*fraxinus ornus*) juhar-jókori és fodor jávort (*acer pseudoplatanus*, *a. platanoides* és *a. campestre*). Szilfát (*Ulmus campestris*) gyertyánfát (*Carpinus betulus*) nagy és kis levelű hársfát (*tilia grandifolia*, és *t. parvifolia*) fehér nyírt (*betula alba*) lisztes barkóczát (*pyrus aria*) lisztes berekenye (*sorbus aria*) hamvas és fekete éger (*alnus incana*, *al. glutinosa*) rezgő nyár (*populus tremula*) rakotya fűz (*salix caprea*) diófa (*juglans regia*) török mogyoró (*coryllus colurna*) saj-megy (*prunus mahaleb*)

c) bokor és cserjénemből: boróka (*juniperus communis*) közönséges mogyoró (*coryllus avellana*) korona jézsa-ment (*Philadelphus coronarius*) vesszős fagyal (*ligustrum vulgare*) szalag bérese (*Clematis vitalba*) málna (*rubus ideus*) szeder (*rubus fruticosus*) fekete és veres áfonya (*vaccinium myrtillus*, *v. vitis idea*) csere galagonya, és egymagvu galagonya (*crategus oxyacantha* és *cr. monogynia*) kökény (*prunus spinosa*) cserszömörce (*rhus coriaria*) orgonafa (*syringa vulgaris*).

A fanemekről bővebben emlékezem meg, míg az alárendelt fák és bokroknak csak azon nemeiről, melyek erdészeti és kereskedelmi szempontból némi jelentőséggel bírnak.

Bükkfa (*Fagus sylvatica*). Ezen fanem itt mindennemű talajon fordul elő, mely elegendő mélységgel bír. A legszebb bükkeseket azonban a többször említett „Muntje Semenik“ hegycsoportban, csillámpalából keletkezett homokos agyagtalajon találjuk.

A Duna mentét kivéve, hol kizárólagosan észak, északkeleti és északnyugoti hegylejtőkön látjuk, tenyészete egyébiránt kevésbé függ az éghajlati fekvéstől, mi egyrészt a helyrajzi viszonyokban, másrészt a tengerszin fölötti magasság és az esetelt klimatikus viszonyokban találja indokolását.

Kiterjedt bükkes állabokat találunk a völgyekben szintugy, mint 1.200—1.400 méternyi magasságban a tenger színe fölött, közvetlen a havasi legelők alatt, még pedig aránylag megfelelő növekvéssel. — Az északi szeleknek kitett legmagasabb csúcokat és a legszélsőbb erdőszéleket kivéve, közvetlen a havasok alatt még mindég állabokat észlelhetni 125—150 köbméter holdankénti tartalommal. Általában lehet mondani, hogy a bükkfa itt mindenütt diszlik tekintet nélkül a klímá- és talaj-nemekre, valamint a tengerszin fölötti nagyobb vagy kisebb emelkedettségre is.

A községekhez közelebb fekvő erdőrészek kivételével, melyek hozzávetőleg az összes erdőterület 30—35 százalékát teszik, az összes itt előforduló állabok őserdők jellegével bírnak, 150—220 éves átlag korrál.

Törzs elemzésnél rendszeren 40—50 üveggel látható évgyűrűket találunk, tanúságára annak, hogy a törzsek nagyobb része 40—50 esztendeig elnyomott állapotban sinlődött.

A magas átlagkor daczára a bükkesek csekélyebb részét mondhatni túlélteknek, de annyiban, a mennyiben sudar-

aszályban vagy egyéb betegségekben nem szenvedő törzset keveset találhatni.

A „Muntje Semenik“ hegycsoportban igen kiterjedt bükkes állabokat találhatni 250—315 köbméter fatartalommal 170—200 éves átlagkorban, helyenként azonban 390—440 köbméternyi fatömeget is észlelhetni, az átlagnövekvés azonban rendszeren csekély, még pedig azért, mert őserdönkénti keletkezésöknél fogva, hol a fiatal csemete csak számos évi sinlés után léphet a kidült vén fa helyébe, az itteni állabok rendszeren túlkorosak. — A jelenlegi valóságos átlagos növedék ritkán tesz többet 2.2 köbméternél rendszeren 1.3 és 1.9 m. közt ingadozik.

Tekintetbe véve a bükkfatenyészetre oly annyira megfelelő klimatikus talaj- és helyrajzi viszonyokat, kétséget nem szenved, hogy az átlagnövedék rendszeres vágás szerinti tarlasztás mellett lényegesen volna fokozható, s talán nem tévedek, ha a legmegfelelőbb termőhelyen elérhető maximumot 80—100 éves fordában, lehető tökéletes zárlatot föltéve, 2.5—3.1 köbméterre teszem.

Hogy a bükkfaállabok ezen a vidéken hajdanában nem voltak oly annyira elterjedve, mint mai nap arról a helyenként meglehetősen számban található fenyő és tölgyóriások tanuskodnak, melyek 250—400 éves korral és 0.95—1.8 méter mellmagasságban átmérővel birnak. Ilyen tölgyóriásokat, még pedig nem ritkán, találhatni az ogradenai pagony említett Mrakonya nevű völgye hátsó részeiben, fenyőóriásokat mind a hét pagonyban szertesét.

Hogy a bükkfa az idők folyamában annyira erőt vehetett a többi fanemekben, ennek okát csakis az itteni erdőknék őserdönkénti fölujulásában kereshetem, hol a magától kidült vénfa helyébe ennek árnyalata alatt álló fiatal-fa lép; s minnekutána a bükk a leghosszabban tartó beárnyalást eltűrni s

mint számtalan példányon szemlélhetni 50 sőt 80 és 100 esztendeig is ezen állapotban képes eltengődni, miután ugy az elegyetlen, mint tölgy- és fenyőfával elegyes bükkes állabokban kevés kivétellel csakis bükkaljfát találunk, nagyon természetes, hogy ezen fanem a kidült tölgy- és fenyőket fölváltván, a becsesebb fanemeket mindinkább háttérbe szorította. — Elegyes állabokban tölgyfamagoneczokat soha, fenyőalfát pedig ritkán találunk. Utóbbi a beárnyékolást ugyan szintén hosszasabb ideig eltüri, azonban elvész, ha a beárnyékolás 30—50 évnél tovább tart.

A bükkfa nagyban, tudvalévőleg csak tüzi és szénfának használható, szenet fogyasztó gyárak azonban egészen hiányozván, a helybeli tűzifafogyasztás igen csekély mérvű, kivitel meg épen nem lévén, a bükkfának értéke igen csekély, sőt nagy részben zérusra száll.

Az egyedüli tűzifa-eladás külföldre a Duna mentében fekvő erdőségekben mutatkozik, honnan évenként egynéhány ezer méter Adakaleh törökvárba és Turn Severin Oláh városba szállittatik, nagy mérveket azonban ezen külkereskedelem soha sem ölthet, mivel a szomszédos Szerb és Oláh-fejedelemségek magok is rengeteg erdővel rendelkeznek, és e vidéken található barnaszén és kőszén a tűzifát a külpiaczról lenyomni képes.

Az igen elterjedt itteni bükkeseket csak is akkor lehetne belterjesen kihasználni, ha vas, üveg vagy más tűzifát és faszenet fogyasztó ipar keletkeznék.

(Folyt. köv.)

Még egyszer a cserszömörzczéről.

Ámbár Tanos Pál ur e lapok VIII. füzetében kimutatta, hogy a cserszömörcze tenyésztése nálunk merőben fölösleges, sőt valóban hálátlan; még sem tekinthetem a kérdést eldöntöttnek, még pedig azon egyszerű oknál fogva